

מסכת בכורות

שלוש פיקות – שיעורי "פיקה" בסוגיה, לפי הגמרא ורש"י

המשנה "אין לנפלים פתיחת הקבר עד שיעגילו ראש כפיקה". רש"י: אשה שמת עוברה במעיה ונפתח קבר הרחם ולא יצא הוולד – טמא הבית כאילו נולד שם; ובנפל – רק משהעגיל ראשו כפיקה.

פלך טווייה ובראשו הפיקה; לצדו פיקה קטנה וגדולה להשוואה

א פיקה של צמר – של שתי ושל ערב

בקצרה: הפיקה היא הכדור שבראש הכוש (פלך הטווייה). פיקה של חוטי שתי קטנה, ושל חוטי ערב גדולה ממנה.

הגמרא: רב הונא – "כפיקה של צמר". תניא: של שתי – דברי רבי מאיר; של ערב – רבי יהודה. רבין בשם רבי יוחנן: של אשה כשל שתי, של בהמה כשל ערב.

רש"י: של שתי – קטנה; של ערב – גדולה.

הערך: (בכסף משנה, הל' בכורות ד, יג): פיקה – כמו כדור קטן שמשמשים בראש הכוש שטווים בו, ושל שתי קטן משל ערב.

ב טפיפיות – "פיקה מתוך פיקה"

הגמרא: רבי אליעזר ברבי צדוק – "משיראו טפיפיות". כך היו מפרשין בירושלים: כפרידה שכורעת להטיל מימיה ונראית פיקה מתוך פיקה.

רש"י: הפרדה כורעת יותר מבהמה וחיה, ומתוך כריעתה נפתח רחמה ונראין קמטים. "תרי זימני פיפי היינו פיקה".

בקצרה: כאן "פיקה" היא דימוי למראה הקמטים, ולא חפץ בגודל קבוע.

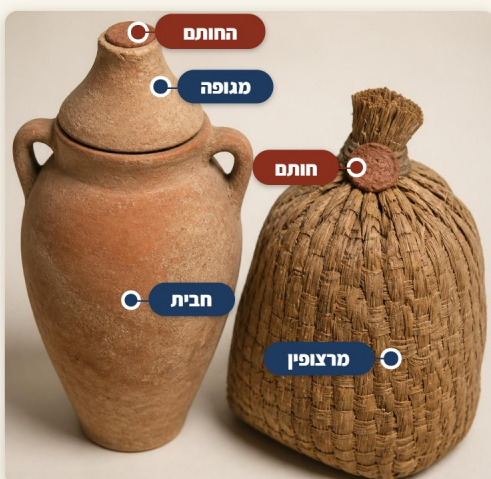
הבהמה, ובעיגול – המחשת "פיקה מתוך פיקה"

ג פיקה גדולה של סקאין

בקצרה: שיעור גוש עפר מבית הפרס – כגודל החותם שעל שקים גדולים, וכמוהו החותם שבראש מגופת החבית.

הגמרא: רב דימי בשם ר' יוחנן שמע שלש פיקות, והשלישית "פיקה גדולה של סקאין", כדתנן: גוש הבא מבית הפרס מארץ העמים שיעורו כפיקה גדולה של סקאין, שהוא כחותם המרצופין, וישנו בצד העליון של מגופת החבית הלחמית.

רש"י: גוש – עפר; שיעורו לטמא באהל ולשרוף עליו תרומה וקדשים. **מרצופין** – סקאין גדולים של גמי, וכשנועלין אותן חותמין אותן. **מגופה** – כיסוי חרס לחבית, רחב מלמטה ומתקצר למעלה כדי שיאחז בידים; הצד שהולך וכלה הוא "הצד העליון". **הלחמית** – שעושין בבית לחם.

חבית במגופתה, ושק גמי (מרצופין) חתום

סיכום: שלוש הפיקות של רבי יוחנן

השיעור	לאיזה ענין	מקור הפירוש
פיקה של שתי (קטנה)	נפל באשה – פתיחת הקבר	רבין משמיה דר' יוחנן
פיקה של ערב (גדולה)	נפל בבהמה – שלא תהא כטומאה בלועה (רש"י)	רבין משמיה דר' יוחנן
פיקה גדולה של סקאין	גוש מבית הפרס ומארץ העמים	משנה ("כדתנן")